

Asia: VN/25156/2023

Työryhmän arviomuistiolounnos: data retention -lainsäädännön täsmentämisen vaihtoehtoista

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot arviomuistiosta

Kilpailu- ja kuluttajavirasto on kiinnittänyt huomiota arviomuistion osioon 6.3.3.6 henkilöllisyyttä koskevien tietojen säilyttämisestä, jossa todetaan, että asiakastietojen säilyttämiseen liittyvänä seikkana on tuotu esiin tarve arvioida mahdollisuutta prepaid-liittymien rekisteröintivelvoitteen perustamiseksi.

Arviomuistiossa on tunnistettu puhelinliittymän asema ns. välttämättömyyspalveluna, jonka yhdenvertaiseen saatavuuteen tulee kiinnittää huomiota. Arviomuistion perusteella prepaid -liittymien rekisteröintivelvoitteesta aiheutuvat kielteiset vaikutukset kohdistuisivat erityisesti henkilöihin, joilla ei ole henkilöllisyyttä osoittavia asiakirjoja, eli esimerkiksi suurimpaan osaan turvapaikanhakijoista. Rekisteröintivelvoite vaikeuttaisi näiden kuluttajien mahdollisuuksia saada välttämätön puhelinliittymä. Kilpailu- ja kuluttajavirasto katsoo, että prepaid -liittymien rekisteröintivelvoite voisi siis heikentää välttämättömien puhelinliittymäpalveluiden yhdenvertaista saatavuutta.

Prepaid -liittymät voivat olla tarpeellisia myös luottohäiriömerkintäisille kuluttajille. Tavallisen sopimusperusteisen liittymän saaminen edellyttää näiltä kuluttajilta yleensä vakuuden maksamista. Kilpailu- ja kuluttajaviraston käsityksen mukaan prepaid -liittymien rekisteröintivelvoite ei kuitenkaan voisi johtaa siihen, että maksuhäiriömerkintäiset kuluttajat eivät enää saisi kyseisiä liittymiä samoin ehdoin kuin muutkin kuluttajat, koska vakuuden asettamiselle ei ole mitään tarvetta tai perustetta silloin, kun liittymä maksetaan jo etukäteen.

Kuten arviomuistiossa todetaan, prepaid -liittymien rekisteröintivelvoite kaventaisi kuluttajien saatavilla olevia liittymätyyppejä, ja rajoittaisi heidän mahdollisuuksiaan viestiä anonyymisti. Kilpailu- ja kuluttajavirasto pitää hyvänä, että arviomuistiossa on tunnistettu anonyymien viestinnän

yhteydet kuluttajien yksityiselämän suojaan turvaavien perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen. Yhteiskunnan alati digitalisoituessa kuluttajien yksityisyys on uhattuna monelta suunnalta, ja anonyymien liittymätyypin poistuminen kaventaisi edelleen kuluttajien yksityisyydensuojan alaa. Ulkomailta hankitut prepaid -liittymät jäisivät tässä suhteessa varsin kapeaksi anonymiteetin takaajaksi.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto katsoo, että prepaid -liittymien rekisteröintivelvoitteesta voisi olla haittaa kuluttajille: Se vaikeuttaisi tiettyjen kuluttajaryhmien (kuten turvapaikanhakijat) mahdollisuuksia saada puhelinliittymä, ja muutoinkin supistaisi kuluttajien saatavilla olevaa liittymävalikoimaa, kun tiettyyn käyttötarkoitukseen (anonyymi viestintä) suunnattu liittymätyyppi poistuisi Suomen markkinalta. Anonyymien liittymätyypin poistuminen vaikuttaisi osaltaan kuluttajien yksityiselämän suojan toteutumiseen.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto katsoo, että mahdollisen prepaid -liittymien rekisteröintivelvoitteen hyödyt tulisi kyetä riittävän hyvin perustelevaan edellä mainittu yksityisyys- ja kuluttajanäkökulma huomioon ottaen, ja hyötyjen tulisi selkeästi osoittaa olevan suuremmat kuin edellä mainitut haitat, jotta rekisteröintivelvoite olisi syytä toteuttaa.

Esiteltyjen säilytysvelvollisuuden toteutusvaihtoehtojen tehokkuus ja toteuttamiskelpoisuus

Miten arvioitte arviomuistiossa esiteltyjen säilyttämistoimenpiteiden tehokkuutta ja toteuttamiskelpoisuutta?

-

Onko arviomuistiossa käsitelty joitain näkökulmia puutteellisesti?

-

Puuttuuko arviomuistioluonnoksesta jokin arviointia edellyttävä säilyttämistoimenpide tai mahdollinen kohdentamiskriteeri?

-

Säilytysvelvollisuuden arvioinnin yleiset kysymykset

Huomiot teleyrityksen määritelmästä / säilytysvelvollisen yrityksen määritelmästä

-

Huomiot säilytettävien tietoluokkien määritelmästä

-

Huomiot säilytettävien palveluluokkien määritelmästä

-

Esiteltyjen toteutusvaihtoehtojen vaikutukset

Millaisia vaikutuksia esitellyistä toteutusvaihtoehtoista arvioitte seuraavan viranomaisille?

-

Millaisia vaikutuksia esitellyistä toteutusvaihtoehtoista arvioitte seuraavan yrityksille? Millaisia järjestelmämuutoksia arvioitte eri toteutusvaihtoehtoista seuraavan? Arvioitko esitellyistä toteutusvaihtoehtoista seuraavan muita kuin järjestelmien uudistuksesta johtuvia kustannuksia?

-

Kulujen korvaamisesta (SVPL 299 §)

Miten kuvaisitte toimintaympäristön muutoksia ja velvoitteiden kumulatiivisia vaikutuksia nykyisin voimassa olevan sääntelyn valmisteluajankohtaan verrattuna? Mahdollisuuksien mukaan pyydämme kuvaamaan esimerkiksi tietopyyntöjen määrän suhteellista muutosta edellisen 10 vuoden ajalta.

-

Tarve EU-tason sääntelylle

Tulisiko välitystietojen säilytysvelvollisuutta koskevaa sääntelyä harmonisoida EU-tasolla?

-

Muut huomiot

-

Norr Joonas
Kilpailu- ja kuluttajavirasto